

Talibán v Afghánistánu neochvějně postupuje. Biden řeší, co dál. Zda budou američané odtud utíkat po svých nebo v rakvích

- CZ24 News | 17. února 2021

AFGHÁNISTÁN: Nová americká administrativa přemýšlí, co s afghánským hlavolamem. Američané podle všeho v květnu neodejdou, jak před rokem slíbil Donald Trump. Jenže co dál? Talibán mezitím dotírá na druhé největší afghánské město Kandahár a přebírá kontrolu nad některými klíčovými silnicemi.

Zimním odpolednem se ozývá tlumené hřmění dělostřelby. Tady v okrese Pandžwai všichni vědí, co to znamená: kousek odsud začíná oblast kontrolovaná Talibánem.

Na její hranici stojí osamělé stanoviště afghánské policie. Posádka není v nejlepším stavu. Jeden muž má zafačovanou hlavu, nedávno ho zranila bomba nastražená u cesty. Další má obvázanou ruku v místech, kde ho trefila kulka snajpra.

„Nemůžeme je nahradit, musí být pořád ve službě. Nemáme dost mužů,“ posteskl si reportérovi [The New York Times](#) policejní velitel Safiullah Chán, který to tu má na povel. „Naši velitelé nám navíc kradou palivo, jídlo a zásoby,“ popisuje stav morálky ve svém mužstvu.

Islamisté zde zaznamenali významné územní zisky loni na podzim, kdy jejich postup nedokázala zastavit ani afghánská armáda, ani americké nálety. Jejich velitelé pak místním stařešinům vzkázali, že ofenzivu se rozhodli zastavit sami, protože si chtěli počkat na výsledek dalšího kola mírových rozhovorů.

Mezi místními převládá přesvědčení, že na jaře se bojovníci radikálního hnutí dají zase do pohybu. „Až se stromy zazelenají, situace se zhorší,“ řekl americkému deníku starosta okresu Hadži Mahmúd Núr a poukázal tak na očekávanou jarní ofenzivu.

Okres Pandžwai je považován za duchovní kolébkou Tálíbánu. Jeho kolaps by představoval přímé ohrožení šestisetisícového Kandaháru, ekonomického a politického centra jižního Afghánistánu. Islamisté vytrvale pronikají do okresů v sousedství provinčního centra, takže jsou mu dnes nejbližší za posledních deset let.

Podobná situace je na severu země u města Kundúz, kde boje nezastavila ani drsná zima. Tálíbán obsadil řadu stanovišť a základen afghánské armády, jejíž posádky efektivně terorizuje z malých dronů.

U města Puli Chumri dostal pod kontrolu důležité silnice, které jsou klíčové pro zásobování Kábulu. Podobný kousek se mu povedl v jižních provinciích Hílmánd a Uruzgán. Na obsazených silnicích buduje své checkpointy a vybírá mýtné.

Zhoršená bezpečnostní situace panuje i ve velkých městech, kde přibývá atentátů proti soudcům, úředníkům, lékařům i příslušníkům bezpečnostních složek.

Podle zprávy OSN bylo za poslední dva roky zavražděno 85 novinářů a lidskoprávních aktivistů. Vláda z organizace atentátů viní Tálíbán, který se podle ní likvidací afghánské elity snaží vzbudit dojem, že stát nedokáže ochránit své vlastní lidi.

Taktika se provincie od provincie liší, cíl však zůstává stejný. Přimět vládu v Kábulu, aby během mírových jednání v Kataru přistoupila na jeho podmínky. Islamisté požadovali například propuštění dalších sedmi tisíc vězňů či záruky, že po válce bude zaveden islamistický systém. Afghánský prezident Ašraf Ghání to odmítl.

Od chvíle, kdy se mírové rozhovory počátkem února dostaly do slepé uličky, se boje opět rozhořely naplno. [Portál Tolonews](#) spočítal, že během posledních dvou týdnů zemřelo 168 lidí. „Válčí se úplně všude, už jsme z toho unaveni,“ řekl afghánskému portálu obyvatel provincie Herát jménem Alí.

Odejít, či zůstat?

Obě strany nyní čekají, jak se k Afghánistánu postaví Joe Biden. Pro nového amerického prezidenta to je téměř neřešitelná hádanka: jak po téměř dvaceti letech a miliardách dolarů napumpovaných do stále nefunkční afghánské armády se ctí odejít, aniž by se země nepropadla do ještě většího chaosu.

Donald Trump se toto dilema rozhodl rozetnout po svém: před rokem s Tálíbánem uzavřel dohodu, podle níž by do letošního května měli odejít všichni američtí vojáci (v současnosti jich tam je 2 500). Tálíbán se na oplátku zavázal, že nedopustí, aby se v Afghánistánu plánovaly teroristické útoky proti Západu a bude respektovat práva žen.

Je téměř jisté, že Biden květnový deadline nedodrží. Podle posledních zpráv by finální stažení všech spojeneckých jednotek (NATO má v zemi celkem 9 600 vojáků) mělo být odsunuto o půl roku.

Svědčí o tom například slova generálního tajemníka NATO Jense Stoltenberga, který v pondělí

prohlásil, že aliance se stáhne, „až nastane pravý čas“. Při plánování odchodu je podle něj hlavní, aby se neohrozil „významný pokrok“, kterého se v zemi podařilo dosáhnout.

Už počátkem února nadstranická komise pro Afghánistán v americkém Kongresu doporučila pomalejší stahování, které by mělo být podmíněno zlepšením bezpečnostní situace.

Její experti varovali, že v opačném případě zemi hrozí otevřená občanská válka. Tálibán by během ní zřejmě rychle přemohl zbídačené vládní jednotky, obsadil by velká města jako Kandahár a nakonec by buď dosáhl úplného vojenského vítězství, nebo by vládu přinutil k rozsáhlým ústupkům.

„Pokud by Bidenova administrativa finalizovala stahování sil, musela by spolknout riziko vojenských vítězství Tálibánu, a to především v tak strategických a symbolických oblastech jako je Kandahár,“ vysvětluje analytik Andrew Watkins z think tanku International Crisis Group. „Pokud by byl Kandahár každý večer ve zprávách, stažení jednotek se může ukázat z politického hlediska nemožné,“ dodává.

Podle The New York Times je ovšem pravděpodobné, že pokud se Američané a jejich spojenci do května nestáhnou, bude to Tálibán považovat za porušení Trumpovy dohody. To může vést k obnovení útoků na jednotky NATO a zatáhnout Západ zpět do války, která trvá bezmála dvacet let.

Šéf Tálibánu mulla Abdul Ghání Baradar v úterý v otevřeném dopise americkému lidu Bidena vyzval, aby dodržel závazky z rok staré dohody z Dauhá. [Podle Tolonews](#) se navíc islamisté zřejmě snaží ovlivnit veřejné mínění v USA prostřednictvím sociálních sítí. Na Twitteru se v posledních dnech objevilo asi 17 000 tweetů s hashtagem #get_out_of_Afghanistan.

Jaké jsou přesně Bidenovy plány s Afghánistánem, by se mělo vyjasnit v nejbližších dnech. Předpokládá se, že šéf Pentagonu Lloyd J. Austin je tento týden měl předestřít svým kolegům z NATO.

„Otázkou není, jestli odejdeme, ale jak odejdeme,“ říká k tomu někdejší senátorka Kelly Ayotteová, která se podílela na kongresové zprávě o Afghánistánu.

Zdroj: <https://www.idnes.cz/>